

Nedtapping av vann i Nordmarka

Nordmarka - nedtapping av vann under laveste regulerte vannstand (LRV) - NVEs behandling av Oslo vann- og avløpsverks søknad i forhold til vassdragslovens §§ 104-106.

Av Ole Espås

Ole Espås er overingeniør i NVE

Innlegg på seminar 23. september 1996

Oslo vann- og avløpsverk (OVA) leverer drikkevann til 505 000 personer og til næringsbruk i Oslo og Ski kommuner. På grunn av usedvanlig lite nedbør høsten 1995 og vinteren 1996 er magasinbeholdningen nå langt under det normale. For å sikre vannforsyningen har OVA søkt om tillatelse etter vassdragslovens §§ 104-106 for å tappe ned en del av vannmagasinene i Nordmarka under LRV.

Nordmarkvassdragene er en del av Osломarkvassdragene som er vernet i Verneplan I. I forbindelse med vedtaket om verneplanene har Stortinget gitt en generell henstilling om at en skal søke å unngå tiltak som reduserer verneverdien i de vernede vassdragene.

Jeg er blitt bedt om å orientere om NVEs behandling av OVAs søknad i forhold til den nevnte lovens §§ 104-106 (allmennhetens interesser i vassdrag). Retningslinjer for slike inngrep i vassdrag har vi i NVEs publikasjon nr 02 1993. Disse retningslinjene har som målgruppe den offentlige vassdrags

forvaltningen. De viser framgangsmåter ved vurdering av om en del nærmere angitte tiltak trenger tillatelse etter vassdragslovens §§ 104-106, krav til søknader og rutiner for søknadsbehandling.

Etter initiativ fra OVA ble det den 9. mai i år holdt et møte hvor OVA, NVE og fylkesmennene i Buskerud og Oslo og Akershus deltok. Fylkesmannen i Oppland hadde ikke anledning til å møte. OVA orienterte om den vanskelige vannforsyningssituasjonen i Oslo, og om gjennomførte og planlagte tiltak. Blant de planlagte tiltakene var nedtapping av drikkevannsmagasiner i Nordmarka under LRV. På møtet var det enighet om at disse tiltakene vil berøre de allmenne interessene i vassdraget i en slik grad at det er nødvendig med en tillatelse etter vassdragslovens §§ 104-106. NVE orienterte OVA om hvilke opplysninger som en søknad skal inneholde.

22. mai søkte OVA om tillatelse etter vassdragslovens §§ 104-106 for å tappe følgende vannmagasiner under laveste regulerte vannstand (LRV):

Tapping under LRV i henhold til fase I

- Gjerdingen, inntil 7 meter under LRV.
- Fyllingen Øst, inntil 8 meter under LRV
- Helgeren, inntil 8 meter under LRV.
- Maridalsvannet, inntil 3,6 meter under L.RV.

Tapping under LRV i henhold til fase II

- Katnosa, inntil 7,5 meter under LRV.
- Sandungen, inntil 6 meter under LRV.
- Hakloa, inntil 6 meter under LRV.
- Bjørnsjøen, inntil 4,5 meter under LRV.
- Maridalsvatnet, inntil 11,6 meter under LRV.

På grunn av at tre fylker kan bli berørt av disse nedtappingene og den knappe tida som en hadde til rådighet til saksbehandlingen, sørget NVE for at søknaden ble kunngjort i pressen, utlagt til allment gjennomsyn og forelagt aktuell forvaltningsorgan. Det vanlige i slike saker er at fylkesmennene gjør dette.

De fleste høringsuttalelsene var svært negative til det omsøkte tiltaket. Mange var imot at OVA skulle få tillatelse til å gjennomføre de planlagte nedtappingene. Flere av de som uttalte seg sa at dersom NVE likevel skulle gi tillatelse til nedtapping under LRV, så måtte det stilles vilkår om at OVA må gjøre maksimalt for å redusere vannforbruket samt kjøpe så mye vann som mulig fra andre vannverk før nedtappingen under LRV starter.

Etter NVEs vurdering er de omsøkte tiltakene i Nordmarka svært omfattende

og har så store negative virkninger for de allmenne interessene i vassdraget at OVA bør anstrenge seg for å unngå å komme i en situasjon der en nedtapping under LRV må gjennomføres. Det er viktig at OVA så rask som mulig begynner å bruke de mulighetene for vannsparing og suppleringsvann fra andre kommuner som finnes, fordi en da vil redusere sannsynligheten for å havne i en situasjon hvor tapping under LRV er nødvendig. Det er både betenkelig og beklagelig at en slik situasjon kan oppstå.

Fordelene ved det omsøkte tiltaket er at det reduserer sannsynligheten for at en meget streng vannrasjonering skal ramme private husholdninger, offentlige institusjoner og næringsvirksomhet hardt. En gjennomføring av det omsøkte tiltaket vil også redusere sannsynligheten for total svikt i vannforsyningen.

En eventuell svikt i vannforsyningen i Oslo og Ski kommuner vil ha meget store negative samfunnsmessige virkninger. Tapping av magasinene i Nordmarka under LRV har også store negative miljømessige virkninger. NVE mener likevel at slik tapping kan tillates fordi fordelene ved at en eventuell vannforsyningskrise kan unngås sees større enn ulempene og skadene ved nedtappingen, jf vassdragslovens § 106.

NVE ga i brev av 13. august 1996 OVA tillatelse etter vassdragslovens §§ 104-106 til å tappe:

- Gjerdingen, inntil 7 meter under LRV (13,7 m under HRV).
- Helgeren, inntil 8 meter under LRV (18,0 m under HRV))

- Hakloa, inntil, 6 meter under LRV (14,16 m under HRV)

Tillatelsen gjelder fram til 31. desember 1997 og ble gitt på følgende vilkår:

1

OVA skal så snart som mulig sette iverk tiltak for å oppnå ytterligere reduksjoner i vannforbruket, samt ha en opptrappingsplan for sparetiltak ved fallende magasinbeholdning. Videre skal OVA straks benytte de tekniske og praktiske mulighetene som i dag finnes for å kjøpe maksimalt med vann fra andre kommuner, vannverk etc. OVA skal også øyeblikkelig sette i gang planleggingen av permanente eller provisoriske ledningsanlegg som kan øke forsyningskapasiteten fra andre kilder.

2

OVA skal gjennomføre oppfølgende undersøkelser for å dokumentere skadevirkningene av tiltakene. Videre skal OVA så snart som mulig lage en plan for avbøtende tiltak. Denne planen skal framlegges for NVE til godkjenning. OVA kan av NVE pålegges tiltak for å rette opp miljøskader som følger av nedtappingen.

3

OVA skal gjennomføre en kontinuerlig overvåking av de nedtappede vannene. Dersom det kan medføre fare å oppholde seg i et område skal OVA øyeblikkelig sette iverk tiltak for så langt som praktisk mulig å hindre allmenn ferdsel. OVA skal også ha en beredskap slik at de kan sikre mot erosjon og ras dersom dette skulle vise seg nødvendig.

4

Magasinene skal fylles opp til LRV så snart tilsigsforholdene gjør det mulig.

Tillatelsen kan forlenges av NVE dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

På bakgrunn av bl a høringsuttalelsene og OVAs kommentarer til disse, ble det ikke gitt tillatelse til å tappe Maridalsvannet og Østre Fyllingen under LRV i fase I, men det kan vurderes i fase II. Grunnen til dette er at disse vannene er forholdsvis moderat regulert. I stedet er tapping under LRV fra Hakloa tatt med i tillatelsen for fase I, fordi en her regner med mindre skader for de allmenne interessene i vassdraget enn det en regner med ved nedtapping av Maridalsvannet og Østre Fyllingen.

I vår avgjørelse av 13. august forutsettes det at OVA selv har ordnet forholdet til de private interesser som eventuelt måtte bli skadelidende som følge av fravikelsen av manøvreringsreglementet.

Den 13. august hadde vi ikke mottatt vurderinger om ras og erosjon for fase II i søknaden. Vi hadde kun mottatt en muntlig vurdering av miljøkonsekvensene. Før vi kan ta en avgjørelse om fase II i søknaden har vi krevd at OVA skal:

- holde NVE løpende orientert om situasjonen.
- sende NVE rapport om hvilke vannsparingstiltak som er gjennomført.
- sende NVE vurderinger om miljø, helse og erosjon/ras for magasinene i fase II.

- sende NVE planer for å gjenoppta reguleringene av Nøkle vann og Lutvann.
- opplyse NVE om OVA har fått dispensasjon fra vernebestemmelsene for Spålen-Katnosa naturreservat.

Når vi har mottatt disse opplysningene, vil vi avgjøre om det skal gis tillatelse til de tiltakene som er nevnt i fase II.

Vi har mottatt 6 klager på vår avgjørelse av 13. august. Klagen har bl a dreid seg om at konsekvensene av det

planlagte tiltaket ikke er grundig nok utredet, og at NVE dermed har gitt tillatelse til tapping under LRV på et for spinkelt grunnlag.

Klagen er sendt til søkeren for kommentarer. Når NVE har mottatt OVAs kommentarer til klagen, vil vi vurdere saken på nytt. Dersom vi opprettholder vår avgjørelse av 13 august, vil vi oversende saken til Nærings- og energidepartementet med vårt råd for endelig avgjørelse.

MFT
Miljø- og Fluidteknikk A/S

Leveringsprogram

Prefabrikerte overløp og utstyr til avløpsnett.

FluidSep, høyt sideoverløp, tverroverløp, virveloverløp, FluidBend, FluidSip, FluidScreen, FluidGate, FluidVortex, FluidCon, FluidVertic, FluidHose, FluidTurbo, FluidVortex-E, FluidFlap, FluidCasca, FluidSwing, FluidSlot, FluidFlex, FluidFlush, Heimstad-lokket, Profa-kummen. **Vi skreddersyr for lokal tilpasning. Effektivt og nøyaktig.**

Ledende europeisk teknologi. Kontroll over utslipp fra ledningsnett.

Nye Vakåsvei 8C   Tlf. 66 84 88 44
N-1360 Nesbru   Fax 66 84 88 42